

SPIS TREŚCI

Od redakcji

Część pierwsza

UWARUNKOWANIA PRZEMIAN RODZINY

Stanisława Golinowska

HISTORYCZNY ZARYS FORMOWANIA SIĘ RODZINY W POLSCE	17
1. Rodzina polska w czasach nowożytnych	17
2. Zmiany w rozwoju rodziny w XIX w.	18
3. Rodzina w okresie międzywojennym	19
4. Rodzina polska bezpośrednio po II wojnie światowej i w okresie przyspieszonej industrializacji	20
5. Rodziny polskie w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych bieżącego stulecia	22
6. Podsumowanie ewolucji polskiej rodziny	23
Literatura	24

Stanisława Golinowska

SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE UWARUNKOWANIA PRZEMIAN RODZINY	25
1. Małżeństwo i rozwód: siła tradycji	25
2. Urodzenia	28
3. Umieralność	32
4. Zmiany w strukturze gospodarstw domowych i rodzin	33
5. Miejsce rodziny w hierarchii wartości	36
Literatura	37

Adam Kurzynowski

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA KOBIEC A RODZINA	40
1. Rys historyczny aktywności ekonomicznej kobiet	40
2. Aktywność zawodowa kobiet a macierzyństwo	41
3. Zmiany aktywności zawodowej w okresie transformacji	45
4. Wnioski	48
Literatura	49

Bożena Balcerzak-Paradowska

POLITYKA SPOŁECZNA NA RZECZ RODZINY W POLSCE	51
1. Wprowadzenie	51
2. Założenia i sposoby realizacji polityki społecznej na rzecz rodziny do 1988 r.	52
3. Zmiany polityki społecznej na rzecz rodziny w okresie transformacji	56
4. Podsumowanie	64
Aneks	65
Literatura	72

Część druga

**PRZEMIANY SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ STRUKTURY RODZIN
I GOSPODARSTW DOMOWYCH**

Bożena Balcerzak-Paradowska, Stanisława Golinowska

RODZINY PRACOWNICZE	75
1. Uwarunkowania rozwoju w okresie powojennym	75
2. Charakterystyka społeczno-demograficzna rodzin pracowniczych	76
3. Zróżnicowanie warunków życia (do 1989 r.)	79
4. Rodziny pracownicze w okresie transformacji	83
5. Polityka społeczna na rzecz rodzin pracowniczych	88
Literatura	90

Barbara Tryfan

RODZINY ROLNICZE	92
1. Wprowadzenie	92
2. Wpływ procesów demograficznych na strukturę rodziny	92
3. Aktywność zawodowa a bezrobocie na wsi	93
4. Zmiany sytuacji ekonomicznej rodzin	95
5. Warunki mieszkaniowe	97
6. Zmiany w formach opieki nad dzieckiem	98
7. Kierunki polityki społecznej wobec rodziny rolniczej	100
Literatura	101

Henryk Domański

RODZINY PRYWATNYCH PRZEDSIĘBIORCÓW NA TLE INNYCH GRUP SPOŁECZNO-ZAWODOWYCH	102
1. Specyficzne uwarunkowania	103
2. Uprzywilejowana enklawa	104
3. Powrót do normalnego stanu	106
4. Oznaki stabilności	110

5. Konkluzja	111
Literatura	112

Grzegorz Matuszak

RODZINY OSÓB PRACUJĄCYCH NA WŁASNY RACHUNEK	113
1. Społeczne skutki transformacji ustrojowej i ekonomicznej	113
2. Cechy społeczno-demograficzne właścicieli prywatnych firm	114
3. Przyczyny zajęcia się prywatną działalnością gospodarczą	114
4. Udział rodziny w prowadzeniu prywatnej firmy	115
5. Dochody uzyskiwane w prywatnych firmach	116
6. Dochody przypadające na członka rodziny	117
7. Planowana przyszłość dzieci	118
8. Rodzina a zadowolenie z życia	119
9. Potrzeby i obawy życiowe właścicieli prywatnych firm	119
10. Stan zadowolenia z osiąganych dochodów i statusu społecznego	121
Literatura	122

Anna Kowalska, Janusz Witkowski

RODZINY Z OSOBĄ BEZROBOTNĄ	123
1. Uwagi wstępne	123
2. Rozmiary bezrobocia wśród polskich rodzin	124
3. Sytuacja materialna i finansowa rodzin dotkniętych bezrobociem	125
4. Gospodarowanie dochodami	126
5. Pozamaterialne problemy rodzin dotkniętych bezrobociem	128
6. Sytuacja dzieci w rodzinach z osobą bezrobotną	128
7. Wnioski	130
Literatura	130
Aneks	131

Barbara Szatur-Jaworska

RODZINY UTRZYMUJĄCE SIĘ ZE ŚWIADCZEŃ EMERYTALNO-RENTOWYCH	133
1. Przemiany sytuacji demograficznej jako czynnik modyfikujący sytuację rodzin osób starszych	134
2. Charakterystyka życia rodzinnego osób starszych	137
3. Wpływ transformacji ustrojowej na sytuację rodzin emerytów i rencistów	145
Literatura	149

Bożena Balcerzak-Paradowska, Maria Daszyńska

RODZINY MŁODE	153
1. Młode rodziny w okresie powojennym	153
2. Młode rodziny w okresie transformacji	157
3. Polityka społeczna na rzecz młodych rodzin	165
4. Perspektywy rozwoju	166
Literatura	168

Bożena Balcerzak-Paradowska, Dorota Głogosz

RODZINY WIELODZIETNE	170
1. Ewolucja rodzin wielodzietnych w okresie powojennym	170
2. Rodziny wielodzietne w okresie transformacji ekonomicznej	176
3. Polityka społeczna na rzecz rodzin wielodzietnych	182 ✓
4. Perspektywy rozwoju	184
Literatura	185

Bożena Kołaczek

RODZINY NIEPEŁNE	187
Wprowadzenie	187
1. Ewolucja rodzin niepełnych w Polsce w okresie powojennym	188
2. Rodziny niepełne w okresie transformacji	195
3. Polityka społeczna państwa na rzecz rodzin niepełnych	201 ✓
4. Przyszłe tendencje kształtowania się liczebności i warunków życia rodzin niepełnych	203
Literatura	203

Antonina Ostrowska, Joanna Sikorska

RODZINY Z OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI I ICH GOSPODARSTWA	
DOMOWE	205
Wprowadzenie	205
1. Struktura gospodarstw domowych według liczby osób i składu rodzinnego	206
2. Źródła utrzymania, poziom i zróżnicowanie dochodów	207
3. Sytuacja mieszkaniowa i wyposażenie w dobra trwałego użytku	210
4. Funkcjonowanie gospodarstw domowych z niepełnosprawnymi	212
5. Samoocena sytuacji materialnej, poczucie zagrożenia biedą, oczekiwania	214 ✓
Literatura	216

Bożena Kolaczek

PRZYCZYNY I PRZELAJY DYSFUNKCJONALNOŚCI RODZIN	219
1. Wprowadzenie	219
2. Skala zjawisk dysfunkcjonalności rodzin w Polsce	220
3. Pomoc państwa dla rodzin dysfunkcjonalnych	224
4. Wnioski	228
Literatura	228
Aneks	229

Janusz Sierosławski, Tadeusz Szumlicz

ALKOHOL A PROBLEMY RODZINY	230
1. Polski model picia alkoholu	230 ✓
2. Indywidualne problemy alkoholowe	231
3. Problem alkoholowy w rodzinie	234 ✓
4. Wydatki na alkohol w rodzinie	236
5. Jaka polityka społeczna?	237
Literatura	238

SYNTEZA

Stanisława Golinowska

PRZEMIANY W WARUNKACH ŻYCIA POLSKICH RODZIN W OKRESIE TRANSFORMACJI	243
1. Wprowadzenie	243
2. Przemiany rodziny w strukturze społeczno-ekonomicznej	244
3. Przemiany w strukturze demograficznej rodzin	248
4. Polityka rodzinna	252
5. Słowo końcowe	254
Literatura	255

WYKAZ AUTORÓW